

СА СЈЕДНИЦЕ ЦЕНТРАЛНОГ ОДБОРА САВЕЗА ПОЉОПРИ- ВРЕДНИХ ИНЖЕЊЕРА И ТЕХНИЧАРА ЈУГОСЛАВИЈЕ,

одржане 10. II 1967. год. у Београду

Централни одбор Савеза пољопривредних инжењера и техничара Југославије одржао је 10. II 1967. год. у Београду своју редовну сједницу са следећим дневним редом:

1. Дјеловање привредне реформе на пољопривредне организације и даљи задаци пољопривредних инжењера и техничара.

2. Информација о издавачкој дјелатности СПИТЈ и републичких савеза уз преглед осталих пољопривредних часописа.

3. Информација о међународној сарадњи СПИТЈ.

4. Извјештај о раду Извршног одбора СПИТЈ од 1. новембра 1965. до 1. фебруара 1967. год.

5. Разно

Доносимо кратак извјештај о раду ове сједнице:

1. Дјеловање привредне реформе на пољопривредне организације и даљи задаци пољопривредних инжењера и техничара

Побољшани услови привређивања нарочито су дошли до изражаја после дјеловања реформе, јер су пољопривредне организације на почетку 1966. године располагале са слободним средствима преко два пута већим него на почетку 1965. То им је омогућило и већа материјална улагања у производњу него ранијих година. Поред тога, у току 1966. и временске прилике биле су веома повољне, па је све то утицало да се остваре рекордни приноси, нарочито у основним ратарским

културама. На основу претходних процјена СЗС укупна пољопривредна производња у 1966. год. била је већа 18% него 1965. Тај пораст на друштвеним газдинствима износио је 21% а на индивидуалним, заједно са кооперацијом, 17%. Пошто је 1965. године укупна пољопривредна производња била мања 9% него 1964. остварено повећање у 1966. год. допринело је да жива производње 1966. буде већи око 7% у односу на 1964. годину. На тај начин је пољопривредна производња посљедњих година преко 90% премашила просјечну производњу за период 1947/56, односно око 80% просјечну производњу за предатни период 1930/39. год.

На основу 9-мјесечног обрачуна, пољопривредне организације су 1966. год. оствариле 37% већи укупан приход, а доходак за 42% него у истом периоду прошле године. Већи пораст дохотка од укупног прихода резултат је спорнијег пораста утрошених средстава — око 36%, а у првом реду утрошеног материјала — око 30%. Чињеница да је вриједност утрошених средстава мање повећана од вриједности укупног прихода недвосмислено води закључку да су нови економски услови после реформе повољнији за пољопривреду и да они стимулирају на даља рационалнија улагања у производњу.

С обзиром на то што ће се највећи дио повећане производње реализовати у посљедњем кварталу, и да ће овогодишње прелазне залихе бити знатно веће него 1965. год., може се рачунати да су овогоди-

иши резултати znatno бољи него прошле године. Полазећи од овога, процијењени су основни финансијски резултати за 1966. год. Према овој оријентационој процјени, требало би да се укупан приход за 1966. годину повећа 38%, утрошена средства 36%, него-продукт 46% и доходак за расподелу око 53%. На основу ове процјене доходак за расподелу износио би око 5 милијарди нових динара или 1 700 000 000 у односу на 1965. годину. Другим ријечима, пољопривредне организације ће 1966. године остварити износ повећања дохотка приближно онолико колико је целокупан доходак за расподелу износио 1964. То значи да су пољопривредне организације захваљујући повећаној производњи, порасту продуктивности рада и повољнијим економским условима, формирале неупоредиво већа средства за расподелу у 1966. год, што им омогућава даљи пораст фондова и личних доходака.

У развоју југословенске пољопривреде посљедњих 7—8 година све се више осјећа утицај друштвених газдинстава, као и стручних и научних служби у пољопривреди. Прије 1960. год. пољопривредне организације располагале су са око 900.000 ха обрадивих површина а сада са преко 1,4 милиона ха. На тај начин њихово учешће у обрадивим површинама повећало се са 8,5 на око 14%. Сада се, заједно са кооперацијом, друштвеним средствима за производњу обрађује око 33% укупних оравањих површина или два пута више него прије 1960. У том периоду повећан је и број трактора — са 26 на преко 45 000, број комбајна са 1,3 на преко 14 хиљада итд. Број пољопривредних ветеринарских и других стручњака повећао се у истом периоду око два пута. Све то говори да је у том периоду створена јача материјално-техничка база за актуелнији рад пољопривредних организација на модернизацији производње. У новије вријеме брзо расте потрошња вјештачких ђубрива, проширује се гајење високородних сорти неких културних биљака, предузимају се одређене мјере у унапређивању сто чарства итд. Све су то фактори којима су утицали да приноси водећих

ратарских биљака стално расту. Просјечни принос пшенице до прије 6—7 година стално варирао око 12 мтц/ха, а посљедње 2—3 године повећан је за преко 5 мтц/ха; кукуруза око 14 а сада преко 22 мтц/ха; шећерне репе испод 200 а сада преко 200 мтц/ха. И у сточарству се на ширем плану запажају бољи резултати у производњи — повећава се број уматичених грла, повећава се производња меса по расплодном грлу, повећава се производња млијека итд.

Остварени резултати могу бити и бољи ако се имају у виду повољнији економски услови, степен развијености производних снага и много оспособљенију и бројнију стручну службу, поготово зато што су резултати појединих организација готово у једнаким условима веома различити и што је све већи број организација које остварују знатно више приносе од просјечних. Тако, просјечан принос пшенице на друштвеним газдинствима 1966. године износио је 38,1 мтц/ха а на појединим и преко 50, па и 60 мтц/ха. Међутим, има организација које су имале принос и испод 30 мтц/ха. Просјечан принос кукуруза износио је 57,6 док су боље организације постизале и преко 70 мтц/ха. Сличних примјера има и у производњи шећерне репе и других ратарских култура.

Просјечна млијечност крава на друштвеним газдинствима 1966. године износила је 3 250 л, што је знатно више него прије неколико година. Поједине организације добиле су и преко 4 односно 5 хиљада литара млијека по крави.

Запажају се разлике и у погледу цијена коштања и добити појединих производних дјелатности. Тако, према подацима Заједнице института за економику пољопривреде, цијена коштања пшеници 1966. године на посматраним друштвеним газдинствима износила је просјечно 57,80 а варирала је од 41,80—97,80 нових динара за 100 кг. Усљед тога и различитих приноса запажају се веома велике разлике у добити по хектару. Просјечна добит износила је 1 678,8 нових динара по ха са разликама од 151, 6 до 2 388,1 н. д. по ха.

Овакви приноси указују на могућност даљег повећавања производње, која ће свакако зависити од низа фактора, а нарочито од активности стручне службе и чланова нашег Савеза. С тим у вези, пред све наше организације и чланове постављају се следећи задаци:

1. Процес модернизације пољопривреде захтијева пуну активност пољопривредних инжењера и техничара на примјени науке у пракси. Садашњи степен развоја производње објективно пружа могућност за даљу афирмацију наше струке јер је освајање савремене интензивне производње на основу специјализације и кооперације и уз примјену тековина савремене науке и технике, један од одлучујућих фактора за развој пољопривреде и друштвених односа на селу. Примјена научних достигнућа у широј пракси представља предуслов подизања друштвене продуктивности рада и животног стандарда. Зато се бржи и шири процес модернизације пољопривреде не може замислити без рада пољопривредних инжењера и техничара и других стручњака и њиховог активног учешћа у непосредној производњи.

2. Неки стручњаци, посебно научни радници, треба и даље са више координације у раду да наставе истраживања новог у производњи. Требало би да наш савез помаже све конструктивне акције на учних установа које доприносе повећању производње. Осим тога, потребно је да се, у интересу ефикаснијег и рационалнијег дјеловања стручних и научних радника, размотре проблеми који успоравају или онемогућавају већи стваралачки рад и који утичу да наша земља заостаје у научним истраживањима и развоју науке у пољопривреди. Ово се посебно истиче јер принципи реформе траже најсавременија технолошка и друга рјешења у даљим процесима интензификације привређивања.

3. Савез пољопривредних инжењера и техничара треба да пружи пуну помоћ пољопривредној стручној служби и њиховом раду на примјени научних достигнућа у широј пракси. Познати су резултати дјеловања пољопривредних станица и других стручних установа. Да

нашњи услови траже од стручних служби да активним радом помажу и усмјеравају све савремене текуће акције у производњи. Данас се у врло озбиљној форми поставља питање производње пшенице и наши чланови у радним организацијама морају предузети све да се позната агротехника што комплексније и стручније примијени, како би се осигурала већа укупна производња и већи приноси по хектару. И у производњи на низу задатака наши чланови имају могућност да се више активирају и дају свој допринос у борби за подизање и стабилизацију производње на вишем нивоу.

4. У посљедње време озбиљно се поставља проблем запошљавања наших стручњака. Ово говори о једној заста неочекиваној појави у нашем друштву, које стално развија и проширује привредну активност. С једне стране, имамо мрежу разних школа и факултета, који нам сваке године дају нови кадар а, с друге, око 600 агронома и техничара у нашој земљи тражи посао. У пољопривредним и другим радним организацијама, гдје је могуће да се они запошљавају, стање у погледу стручног кадра није повољно. Наше је мишљење да је један од основних разлога што се и кооперација успјешније не развија и не остварује боље економске и производне резултате и то што у организацијама које су носиоци кооперације нема стручњака. Крајње је вријеме да у првом реду пољопривредне организације, а и сви надлежни фактори, озбиљније сагледају овај проблем и да се предузму одговарајуће мјере за систематско запошљавање наших стручњака. У противном, проблем ће постати све сложенији и стваралачке тешкоће у ширим размјерама. У том смислу неопходно је да подржимо нацрт препоруке Одбора за пољопривреду Савезног вијећа Савезне скупштине за пољопривреду о развоју стручних служби у пољопривреди.

5. Реформа је отворила низ проблема у даљем развоју пољопривреде. Наш задатак би био да пружимо највећу могућу стручну помоћ у објективном анализирању појединих питања, предлагању мје

ра за брже повећавање производње и подизања продуктивности рада, и, што је најважније, у практичној примјени савремених достижња.

Дискусија о овом реферату указала је да се производни капацитети у пољопривреди не могу искористити на савременији начин ако се на радним мјестима налазе нестручни радници. Радне организације затварају се у себе а тиме не посредно доводе до опадања активности, која је нужна у међународној подјели рада. Интелигенција је дужна да у расподјели рада да такав допринос који ће јој отворити радна мјеста. Због тога је нужно потпуније оспособљавање наших кадрова, како би задовољили захтјеве радних организација на модернизацији производње и распоdjеле дохотка на основу резултата рада.

Незапосленост наших чланова у првом реду долази због тога што ми који смо већ запослени не тражимо да се статутима радних организација постави услов да на стручном радном мјесту може бити само стручњак. Неки желе да млади стручњаци имају 5—10 година праксе чим се запосле, што је немогуће. У свим струкама постоје радна мјеста и за почетнике. Неки почетници, у данашњој динамичкој привреди могу бити продуктивнији него неки са дугом праксом.

Неискоришћене резерве у пољопривреди, посебно око 26 000 радних руководећих мјеста, омогућују да се запосле они који знају да раде. На 26 000 руководећих радних мјеста у економским јединицама, погонима или обрачунским јединицама свега је запослено око 4.000 стручњака.

Резултати производње 1966. год. указују да се њени капацитети, због нестручног руковођења, непостојања досљедне расподјеле према раду и других сличних разлога, користе испод њених могућности. Указано је да расподјела рада на модерним основама управо захтијева сарадњу између института, стручних служби и радних производних јединица, као и ужу специјалност стручњака. Дакле се више не може на основу дискусија, предлога, идеја или рјешења афирмиса-

ти стручњак. Потребни су зато резултати корисног рада. Борба за технички прогрес основа је за подизање дохотка. Свима је нама јасно да носилац и реализатор реформе може бити само квалификовани радник. Реформа тражи солидног стручњака, а радна мјеста у пољопривредним организацијама заузимају нестручњаци. Таква аномалија не може дуго трајати. Посебно не на раду у кооперацији. Око 80% капацитета на селу препуштено је нестручном третману. Не само стручни већ и културни пиво на селу захтијева од нас велико ангажовање.

Утицајем реформе све ће се више повећавати разлике у природној производњи и финансијском ефекту у самим производним границама. Организовани рад и производња даће веће ефекте. Ко је способнији брже ће ићи напријед. Тржиште, посебно међународно, неће толеристали неспособне радне организације, те је несхватљиво да се број трактора, комбајна, сјачица итд. не повећава према могућностима, док се број волова, крава за вучу и коња повећава. Ова појава није у складу са реформом.

Послије уводног реферата и дискусије усвојени су закључци који су предложени у уводном реферату. Исто тако, закључено је да сви републички савези предузму мјере у оквиру својих друштвено-политичких заједница да би се проблеми запошљавања наших стручњака што брже и ефикасније рјешавали, да би се стварали повољнији услови за интензивнији рад стручне и научне службе, јер је врло тешко реализовати задатке у модернизацији производње без довољног броја стручних и научних институција и њихове активности на конкретним задацима. У потпуности се подржава предлог да Савезна Скупштина усвоји препоруку о даљем развоју стручних служби у пољопривреди.

2. Издавачка дјелатност СПИТЈ

Велики број часописа које издају Савез, установе, предузећа нема солидне материјалне основе, те су њихово излагање, садржај и про-

блематика у већини случајева спорадични. Координација између стручних часописа није довољна. Многи се баве истом проблематиком. Постоје и специјализирани часописи. Они излазе у малом тиражу. Све часописе можемо подијелити на научне и стручне. Поред „Архива“ и зборници научних института објављују научне радове. У часописима Друштва, стручних установа и предузећа преовлађује стручна проблематика.

Из дискусије о овом питању проистиче да није проблем у броју часописа већ у његовом квалитету. Ради побољшавања квалитета радова морало би доћи до повезивања неких часописа. Сматра се да би требало да комисија за штампу и издавачку дјелатност посебну пажњу посвети координацији часописа које издају друштва. Такође је наглашено да часописима „Архив“ и „Економика пољопривреде“ Ц. О. мора посветити више пажње.

На крају су усвојени закључци:
— Да ЦО СПИТЈ прихвати предлог да буду суоснивачи часописа „Економика пољопривреде“ са Савезном привредном комором, Заједницом института за економику пољопривреде и Југословенским центром за пољопривреду и шумарство. Ово је једини часопис у земљи који искључиво третира проблематику пољопривредне економије.

— Да ЦО СПИТЈ иницира састанак редакција часописа у режији СПИТЈ и да се размотре проблеми могућности за координацију и евентуални предлози за рационалнију издавачку дјелатност.

3. Међународна сарадња СПИТЈ

Као редовни чланови ЦИТ-а и ФЕЗ-а, наше друштво делује активно, мада има више приговора да цети људи годињама одлазе на међународна засједања о трошку Друштва.

Већа сарадничка активност стручних друштава наше земље са друштвима других земаља развијенија је у пограничним општинама и срезовима. Потребна је већа пажња у реализацији таквих контаката, јер они редовно користе

нашим друштвима, ако су солидно припремљени и изведени.

Одлазак наших стручњака у земље у развоју поставља пред нас озбиљне задатке. Да ли, наиме, у те земље да се шаљу најспособнији стручњаци? Неопходно је потребно да се од факултета захтијева обавезно увођење учења једног од свејезичких језика. То је задатак који Друштво мора спровести. Исто тако би било неопходно да у комисијама које одлучују о кадровима за земље у развоју представник Друштва има одлучујућу реч.

Након дискусије о овом питању усвојени су закључци изнесени у материјалу и да се предложи пољопривредним факултетима да према могућностима уведу обавезно учење страног језика за студенте, јер све интензивније стручно повезивање са другим земљама захтијева познавање неког страног језика.

Осим тога, усвојено је да се у погледу учлањивања СПИТЈ у поједине међународне организације води рачуна о интересу СПИТЈ и наше земље уопште, као и о финансијским средствима Савеза.

Републички савези треба да доставе програм активности на међународном плану.

Требало би да представник Савеза буде у комисији при ЗАМТЕСУ у Београду ради учења у предлагању кандидата за одлазак у друге земље.

Међународну сарадњу треба наставити на принципима, који су прокламовани од стране наше заједнице, али је спроводити више плански и стручно, са више координације између републичких савеза.

Комисија за међународну сарадњу треба да сарађује са Савезним заводом за међународну и техничку сарадњу у одабирању и слањању кандидата на рад у неразвијене земље.

Комисија за међународну сарадњу треба да буде представник наше организације са страним организацијама, док материјалну страну треба да носе одговарајуће комисије и секције СПИТЈ.

Прихвата се учлањење Секције за воћарство и виноградарство

СПИТЈ у Међународно хортикултурно друштво у Хагу, и Секције за крмно биље у Међународну федерацију за крмно биље, с тим да Савез пољопривредних инжењера и техничара не узима никакву материјалну обавезу за поменута чластва.

Комисија за међународну сарадњу обавезује се да преко Секције за сточарство испита проналажење могућности да се уплати котизација за ФЕЗ, преко извјесних извозних предузећа.

4. Извјештај о раду Извршног одбора СПИТЈ

Овај извјештај је поднио предсједник Петковић. Он је истакао да је Извршни одбор радио на реализацији задатака Скупштине и

сједница ЦО. Извршни одбор је од скупштине до 1. II 1967. године одржао 15 сједница на којима се расправљало о 80 разних питања. Формирано је 7 комисија и 7 стручних секција. Извршни одбор је иницирао неколико састанака и савјетовања у републикама, покрајини и срезovima. Тако су на иницијативу Извршног одбора одржани састанци у Новом Саду, Заграбу, Скопљу, Крагујевцу, Београду итд. Чланови Извршног одбора присуствовали су скупштини Савеза Црне Горе и пленуму Савеза Србије.

Извршни одбор је иницирао сарадњу са Савезом ветеринара и ветеринарских техничара СФРЈ, као и заједничка стручна савјетовања.

У дискусији је одато признање раду Извршног одбора и његова је активност позитивно оцијењена.